

forme vor Lovgivning rationelt i Haab om, at Livet senere skal bøje sig ind derunder. Jeg derimod føler mig tvungen til først at spørge, om der virkelig foreligger Krav fra Befolkningen, om der er et Livets Krav for denne eller hin Lov, og først naar det er oplyst, skal jeg gerne være med til efter bedste Evne at ordne Lovgivningen saa fornuftmæssig som muligt. Men ville vi nu spørge, og det maa vi netop ud fra vort Standpunkt: Er der i den store Befolkning her i Landet et virkeligt, almindeligt Ønske, et virkeligt udbredt Krav om at komme af med den kirkelige Vielse som Betingelse for lovligt Ægteskab og i Stedet derfor at indføre et borgerligt Ægteskab i to forskellige Former, vel at mærke, en Form, der gælder over for Herredsfogeden, og en Form, der gælder over for Præsterne, hvilken sidste Form næsten med Nødvendighed forudsætter et kirkeligt Supplement? Er der i Befolkningen et saadant Ønske fremme? Jeg maa da herpaa svare, at efter min Erfaring findes et saadant almindeligt Ønske ikke. Der findes ganske vist et delvist Krav i Befolkningen om at faa noget gjort paa dette Omraade, og jeg mener derfor, at vi bedst løse Spørgsmaalet ved at give en delvis Løsning deraf, saaledes at de, der føle Trang i saa Henseende, ogsaa kunne faa denne deres Trang tilfredsstillet. Det ærede Medlem for Odense Amts 8de Valgkreds (H. Holm) talte i Forgaars om, at den Gang Daabstvangen og Nadyertvangen blev afskaffet, spurgte man ikke, om der var nogen Trang, noget Ønske i Befolkningen. Dette er meget muligt, men den ærede Rigsdagsmand maa dog ogsaa vide, at der er ikke samme Grund til at spørge, om vedkommende ønsker eller kræver det, naar man løser et Baand, naar man skaffer en Frihed, som der er, naar man paalægger en Forpligtelse, eller paafører Ulejlighed eller Udgift. . . . (Afbrydelse) . . . Jo, det er netop det, man gør, man paafører Befolkningen Tidsspilde, Ulejlighed og Udgift, det kan ikke omdisputeres. Men, vil man sige, der er et andet Hensyn, der her gør sig meget stærkt gældende, og dette Hensyn har ogsaa været stærkt fremme i Debatten, nemlig Hensynet til Præsteskabet. Jeg erkender fuldt ud den

uheldige Stilling, Præsteskabet staar i, naar man udsætter det for Samvittigheds- tvang ved at skulle handle mod bedste Overbevisning. Jeg skal villig indrømme, at dette er et meget vigtigt Moment i denne Sag, og ikke kan andet end drive os til at søge en Løsning snarest muligt. Men paa den anden Side vil jeg dog rigtig- nok sige, at det forekommer mig ikke, at Præsteskabets — jeg siger udtrykkelig Præsteskabets, ikke den enkelte Præsts — Holdning over for dette alvorlige Spørgs- maal har været af en saadan Natur, at det har kunnet indgyde os Lægmand Respekt, saa at vi have kunnet faa Indtryk af, at der virkelig her var noget, der brændte, en Nødstilstand, noget alvorligt paa Færde. Jeg tror, mange ville give mig Ret i, at Præsteskabet som saadant har taget vel løst og famlende paa hele dette vigtige Spørgsmaal. Hvor har der dog været lidt Mandighed bag alle de stærke Taler. Der er talt om en „skranten“ Samvittig- hed, og der kan være Grund til at komme den til Hjælp; men for manges Vedkom- mende — langt fra dog for alles — fore- kommer denne Skrantenhed mig at være af en noget hypokondrisk Art, idet den meget mere skyldes Angst for Forhold, man kan komme til at opleve, end for For- hold, der praktisk møder en i Livet. Men det gælder ikke om, hvad man kan sidde ved sit Skrivebord og udpekulere, men om, hvad der virkelig møder en i det prak- tiske Liv. — Hvis man altsaa gennemfører en Lov som denne, ja, saa opnaar man ganske vist at redde Doktrinerne, eller som den ærede Ordfører sagde i Forgaars i sit Indledningsforedrag, at redde Princip- perne, men man imødekommer sandelig ikke et almindeligt Krav hos Befolkningen, og hvad der næsten er det værste, man kommer ikke bort fra den umaadelige Begrebsforvirring, den umaadelige Sammenblanding af kirke- ligt og borgerligt, som findes ved hele denne Sag. Se, disse Forhold tilsammen ere Skyld i, at jeg, som adskillige fore- gaaende Talere, maa foretrække det fakul- tative borgerlige Ægteskab, saaledes at Folk kunne vælge, hvad de ville, enten borgerlig Indstiftelse eller kirkelig Vielse i Stedet for at indføre en Foranstaltning som denne. Men selv om jeg altsaa maa